

Kuopion kaupunki
Alueellinen ympäristönsuojelu
Tanja Ahonen

Asianro 2997/00.04.02/2023

23.10.2024

Pohjois-Savon liitto
Sepänkatu 1
70100 KUOPIO
kirjaamo@pohjois-savo.fi

Lausuntopyyntö 30.9.2024

Lausunto / Pohjois-Savon maakuntakaavan 2. vaihe muutokset / ympäristönsuojeluviranomainen

Pohjois-Savon liitto on asettanut uudelleen nähtäville Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 toisen vaiheen kaavaehdotuksen, koska ehdotukseen on tehty merkittäviä muutoksia. Lausuntopyynnön mukaan "keskeisiä muutoksia ovat olleet laajojen metsäpeitteisten alueiden merkinnän poistaminen sekä yksityismaiden soidensuojelun täydennysehdotukseen kuuluvien alueiden luonnonsuojelumerkintöjen muuttaminen maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi, joilla on arvoa suoluonnon kannalta. Lisäksi kaavaehdotukseen on palautettu viranomaiskuulemisvaiheen jälkeen poistetut tuulivoimapotentiaaliset alueet, jotka silloin todettiin epävarmoiksi toteuttaa niiden mahdollisen tutkavaikutuksen vuoksi. Palauttaminen koskee Joroisten, Kaavin, Kuopion, Leppävuiran ja Rautavaaran seitsemää (7) tuulivoimapotentiaalista aluetta."

Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen haluaa kiinnittää huomiota maakuntakaavan rooliin suunnitelmassa maankäyttöä vastaamaan globaaleihin ja valtakunnallisiin megatrendeihin ja maakunnan tasoisin erityiskysymyksiin. Megatrendit ja laajemmat haasteet vaativat laajaa kokonaisnäkemystä yksittäisten kuntien arvokkaan työn lisäksi ja ohjaamaan suosituksenomaisesti tai edes huomiota kiinnittäen kuntien ratkaisuja. Kaavaan tehtyjen muutosten osalta nousevat esille erityisesti luonnon monimuotoisuus, metsä- ja

suoluonnon kestävä käyttö. Tähän liittyy olennaisesti myös luonnon virkistyskäyttö.

Ympäristönsuojeluviranomaisen näkökulmasta kaavaehdotukseen tehdyillä muutoksilla on heikennetty maakuntakaavan mahdollisuutta ohjata metsien ja soiden käyttöä kestävämpään suuntaan, vaikka luonnonvarojen ylikulutuksen ja maankäyttösektorin vaikutukset hiilitaseeseen ja luontokatoon ovat hyvin tunnistettuja ongelmia ja niihin kiinnitetään YK:n biodiversiteetti- ja ilmastosopimuksilla ja mm. EU:n monimuotoisuusstrategiassa erityistä huomioita. Suomi on myös valtiona sitoutunut kansainvälisin sopimuksin näiden kehityskulkujen pysäyttämiseen hyvin nopeasti. Nähdäksemme muutos metsäpeitteisten alueiden ja soidensuojeluohjelman täydennysten osalta on aiempaan ehdotukseen verrattuna vääräsuuntainen, eli toimista, joilla olisi saattanut olla myönteistä vaikutusta edellä mainittuihin ongelmiin, on peräännytty. Pohjois-Savon pitäisi olla rohkeammin mukana luonnon ja ilmaston kannalta tärkeiden asioiden edistämisessä.

Luonnon virkistyskäytön mahdollisuudet ja tarve pohjoissavolaisille asukkaille eivät rajoitu kuntarajoihin, vaan pohjoissavolaisten on kaikin puolin järkevää käyttää luonnon virkistyspalveluja lähiseudultaan kuntarajoista riippumatta, eri kuntien erilaisten luonnon erityispiirteiden ja virkistysarvojen mukaan. Maakuntakaava nostaa hyvin esille maakunnan eri alueiden erityispiirteitä, joita tulisi vaalia ja kehittää kuntien omassa maankäytön suunnittelussa ymmärtäen kunkin kunnan erityispiirteet ja myös vastuunsa suuremmassa kokonaisuudessa.

Maakunnan pohjoisosa on erityispiirteiltään erämaisinta seutua, jolla on kansallispuiston vuoksi valtakunnallistakin merkitystä. Kokonaan Pohjois-Savoon sijoittuvia kansallispuistoja, luonnon näyteikkunoita, on vain kaksi. Maakuntakaavassa kansallispuistot tulisi huomioida erityisellä arvolla. Kansallispuiston ja tuulivoiman sijoittaminen lähekkäin voi olla ongellista. Lisäksi tuulivoimalla voi olla negatiivinen vaikutus suuriin petolintuihin, joista etenkin merikotkan pesiminen on alkanut yleistyä Pohjois-Savossa viime vuosina. Tällä hetkellä alueella on useita pesiviä pareja ja mahdollisesti jopa kymmenkunta reviiriä.

Maakotka on Pohjois-Savossa pesinyt viime vuosikymmeninä tiettävästi vain maakunnan pohjoisosien erämaisimmalla alueella. Tuulivoimapotentiaalisten alueiden osalta on epäselvää, miten nämä uudet pesimätiedot on otettu huomioon kaavan aluevarauksissa ja olisiko niiden osalta vielä tarvetta tarkastella aluevarausten sijoittumista. Katsomme, että kotkien osalta ja muutenkin tuulivoimapotentiaalinen alue Tiilikkajärven kansallispuiston pohjoispuolelta (tv-1800) olisi poistettava, koska kotkien esiintymistä on tarkasteltava maakunnallisessa laajuudessa. Alue on tärkeä myös luontomatkailun kehittämiskohteena koko maakuntaa ajatellen. Luontomatkailu on koko maakunnan yhteinen mahdollisuus, ei ainoastaan tietyn luontomatkailukohteen sijaintikunnan asia. Matkailun ohjaaminen kestävään lähi- ja kotimaanmatkailuun olisi ilmastomyönteinen suuntaus.

Kaavaan on palautettu mahdollinen tuulivoima-alue Nilsin pohjoisosaan. Nilsin pohjoisosassa on tunnistettu Kuopion kaupungin laatimassa meluntorjunnantoinntasuunnitelmassa laaja yhtenäinen luonnon hiljainen alue. Suunnitelmassa on todettu, että merkittävimmät muutokset hiljaisissa alueissa on suunnitteilla olevilla tuulivoimahankkeilla. Toimintasuunnitelmassa on linjattu, että Kuopion hiljaisia alueiden säilymistä tulee pyrkiä turvaamaan erityisesti maankäytön suunnittelun keinoin.

Tuulivoimapuiston rakentaminen muuttaa paikallista maisemaa. Lisäksi tuulivoimapuiston käytön aikana lähiympäristöön muodostuu haittavaikutuksia tuulivoimaloiden lapojen pyörimisestä aiheutuvista liikkuvista varjoista (välke) sekä tuulivoimaloiden lentoestevaloista. Nilsin pohjoisosa on harvaan asuttua aluetta, jolloin häiriintyvän asutuksen määrä on vähäinen, mutta toisaalta muutoksilla voi olla merkittävää vaikutusta viihtyisyyteen.

Osa tuulivoimahankkeiden hyvinkin keskeisistä vaikutuksista, kuten vaikutukset maisemaan, ovat sellaisia, joiden arviointiin ja merkitykseen liittyy paljon hyvin subjektiivisia arvotuksia ja joita ei voida yksiselitteisesti esimerkiksi mitata.

Kuopion kaupunki
Alueellinen ympäristönsuojelu
Tanja Ahonen

23.10.2024

Asianro 2997/00.04.02/2023

Tanja Ahonen
ympäristöjohtaja

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti Kuopion kaupungin asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Tiedoksi